

“Neboť ty se mnou jsi”

text: Ž 23,1-4

j+s 23.8.2015

čtení: J 10,11-18; 1Pt 2,24-25

písně: 161 Svítá 148 433 367 489

Hospodin jest můj pastýř, nebudu míti nedostatku. Na pastvách zelených pase mne, k vodám tichým mne přivodí. Duši mou očerstvuje, vodí mne po stezkách spravedlnosti pro jméno své. Byť mi se dostalo jíti přes údolí stínu smrti, nebuduť se báti zlého, nebo ty se mnou jsi; prut tvůj a hůl tvá, toť mne potěšuje.

Hospodin je můj pastýř, praví Starý zákon. A Janovo evangelium ten příměr použije, když vypráví Ježíšův příběh, a dodá: Ježíš je dobrý pastýř. I v době, kdy se pastýřem stává málokdo, si asi dovedeme zhruba představit, co ta práce obnáší. Ovšem v tom příměru nejde tolik o samotnou pracovní náplň, jako spíš o vztah – o ten vztah, co má dobrý pastýř k ovečkám, které má na starosti. Tak nějak je to s Božím vztahem k nám.

Když se totiž řekne “bůh”, lidem se vybaví opravdu ledacos, od dědečka na obláčku přes nebeského režiséra třeba až po nějakou vznešenou bytost, která přebývá někde daleko v nebeské říši a naší pozemskou špínou se vůbec nezaobírá. Jenže s pohádkovým dědečkem na obláčku ani s nebeským jízdním řádem v životě moc nepořídíte a žádná vzdálená vznešená bytost se s vašimi strastmi špinit nebude.

Bible však hovoří o Bohu úplně jinak: Bůh má k nám lidem stejný vztah jako dobrý pastýř k ovečkám. Nejenže ho zajímáme, dokonce je tu s námi a doprovází nás na cestě životem. A když je třeba, jde i před námi a prošlapává cestu. Ovečky, které se ztratily nebo už prostě nemohou, zažily, že je tenhle pastýř dokonce nese.

A jsme u toho, proč se víra nedá předat ani naučit. Můžete vyslechnout něčí vyprávění, že je pro něj víra důležitá a že zažil něco takového, jako se o Božím vztahu k nám vypráví v Bibli. To ještě víra není. Ale když se rozhlédnete po svém životě, možná tam najdete stopy toho, o čem je tu řeč. Víra se nedá naučit, protože to není poučka, ale spíš něco jako zkušenost a hlavně je to spolehnutí. Však také tamten dávný zpěvák

mluví za sebe, žádné “my” a žádné “oni”: Hospodin je *můj* pastýř, povídá. Nemluví za nikoho jiného (taky se nedá nikým zastoupit), a přece to vyjádřil takovým způsobem, že se k němu (opět sám za sebe) můžu připojit a vy snad také.

Když se dobrý pastýř o své ovečky dobře stará, není tím automaticky dáno, že si tím vyslouží jejich vděk, ba není automaticky dáno ani to, že si jeho péče budou vědomi a že ji docení.

Dopřejme si opět jednu ilustraci z první části bible (z knihy Genesis): Čteme tam drama (nebo je to fraška?), v němž vystupují všehovšudy čtyři postavy, ale na scéně jsou vždycky jen dva z nich a jednají za zády někoho třetího.

Obraz první: Lovec Ezau, starší ze dvou bratrů, se přihnal z lovu a padá hladý. Mladší Jákob mu připravil jídlo: “Ale podepiš mně, že budu mít místo tebe práva prvorozeného, a pak si to sněz.” Prvorozenstvím se míní odpovědnost nést štafetu Božího světla dál (a otec k tomu měl syna patřičně vybavit). Ezau chvíli váhal. Boží slib a požehnání nejsou na prodej, bez životní naděje se šťastně žít nedá, jenže slibu se nenajíte. Co je doma, to se počítá. Starost o zítřek nechám koňovi, ten má větší hlavu. “Dej to sem a požehnání si nech!” vykřikl a dal se do jídla. Svého otce Izáka se ti dva tenkrát na jeho názor neptali.

Obraz druhý: Už je to dávno. Dnes je Izák starý, nevidí a rozhodl se uzavřít, co uzavřít má. Poslal prvorozeného Ezaua, ať něco uloví a ať z úlovku připraví večeři, bude se žehnat. (Jákoba se Izák na jeho mínění neptá a Ezau se o tom dávném obchodu nezmínil.)

Obraz třetí: Na jeviště vstupuje maminka Rebeka, jež potají předchozí hovor vyslechla a teď si zavolala Jákoba: “Spíchnu ti pár kožešin, ať jsi chlupatý jak tvůj brácha, slepý Izák nic nepozná. Prostři mu k večeři, upeču kůzlata, jak mu je dělává Ezau. Já jim ukážu, jak to s tím požehnáním bude!” (Rebeka vždycky fandila mladšímu synovi.) Jákobovi se do téhle akce moc nechce. “Co když na to táta přijde? Není to fair. Co když mně místo požehnání bude zlořečit?” Leč Rebeka zůstala v klidu: “To už nechej na mně, kdyby něco, budu ti dělat hromosvod.”

Obraz čtvrtý: Nevidomý Izák slyší, jak kdosi přichází s večerí a že prý si jde pro to požehnání. Vrátil se dřív, než se vracívá jindy, pomyslí si udiveně Izák a pak mu to dojde: odkdytak Ezau mluví Jákobovým hlasem? "Pojď sem a řekni pravdu: kterýpak ty jsi?" zeptal se. "Já jsem přece Ezau," povídá Jákob. Izákovi se to nezdá: "Uvěřím jen tomu, nač si sáhnu. Pojď bliž, chlapče." Rebeka však všechno připravila pečlivě a Izák na její lest naletěl. "A co že jsi tu s úlovkem tak brzy?" zeptal se a Jákob mu odpověděl docela skromně a zbožně: "Ále, to mi dopřál Hospodin, tvůj Bůh."

Vždycky tu nějakí dva něco kují za zády třetího. Ale Bůh, ten tady má v jedné věci nezpochybnitelný primát: Toho se neptá nikdo nikdy na nic a všechno to tu po dvojicích kují i za jeho zády (aby nevěděl).

Ted' poprvé někdo v celém tom dramatu vyslovil slovo Bůh: udělal to Jákob a udělal to ve chvíli, kdy lže a potřebuje lež o něco opřít, aby mu nespadla. "To mi dopřál Hospodin, tvůj Bůh," povídá.

Pak následuje obraz pátý, Ezau se vrátil z lovu, jenže pozdě, jak zjistil. Zcela vážně začal přemýšlet o vraždě a Jákob se kvapem pakuje z domu a z dostřelu. Přitom to začalo tak hezky, vzpomínáte? Rebeka jen chtěla, aby byl Jakoubek šťastný, a Izák chtěl totéž pro Ezauka, a oba kluci pro to taky ledacos udělali. Bude to trvat nějakých dvacet let, než se rozbité vztahy urovnají. Než Jákob pochopí, že Bůh není hrad přepevný, který tu stojí proto, abych měl oč opřít svou lež, a že Boží požehnání není tovar obchodovatelný na trhu či na burze. Cosi podobného pochopí i Ezau, takže až se v úplně posledním dějství ti dva setkají, bude to hodně jiné setkání, než jaká zažili zamlada ještě doma. To setkání (než dojde ke smíření) nebude prosto strachu a bolestných zkušeností, ale taky lásky a odpuštění. A bude tam k vidění jedno veliké poznání: že lidé, kteří to v životě nějak zmastili, nejsou proto ještě odepsáni.

Vzpomenete si ještě, co to řekl Jákob Izákovi na udivenou otázku, jak to že je zpátky tak brzy? "To mi dopřál Hospodin, tvůj Bůh." O pár let později, stále ještě na útěku, křičí na svého šejdířského strýce Lábanu: "Co po mně pořád chceš, Lábane, ještě že je se mnou Hospodin, Bůh mého otce!". Všimáte si zájmen, která vypravěč do tohoto divadelního

kusu zapsal? "Tvůj" Bůh, "otcův" Bůh – sice už ví, že pro otce byl Bůh důležitý, a připouští, že to má vliv i na něj, ale bude to ještě nějaký čas a nějaké zážitky chtít, než i Jákob řekne "Můj Bůh." A to už bych nazval víra – když už zjistil, že má cenu se spolehnout a že je na koho se spolehnout a že to není čin zoufalství, nýbrž naděje.

Boha se na začátku tohoto příběhu nikdo na nic neptal, kuli plány za jeho zády (aby nevěděl, kdyby to šlo). Což však neznamená, že by kvůli jejich taktice Bůh zůstal stranou. To ani nejde: a tak se dočkali, že se do jejich příběhu vložil. Bolelo to, jak by ne, ale na konci díky tomu mohlo dojít ke zmíněnému setkání a smíření.

Bůh se vám do života nevloží jako tajemný loutkář nebo režisér. Spíš se stane něco, z čeho se později vyklube Boží milost, díky které člověk může dýchat a mít rád a mít radost a být tu spolu s druhými.

Čímž ilustrace z Jákobova příběhu končí. Hospodin je náš pastýř (leč ne každý si toho je vědom a ne každý to připouští) a to slovo pastýř znamená, že jde před svým stádem a vede je tam, kde najdou potravu a vodu a místo k odpočinku. Náš život není přešlapování na jednom místě, nemůže být; pořád je před námi cesta (a křižovatky a rozhodování). Může to být cesta dlouhá, svízelná, nebezpečná, všelijaká – a víra nám napoví, že po ní nepůjdeme sami.

Že jsme v křesťanském kostele, neměl bych smlčet novozákonní souvislost, která v Bibli přijde: že Bůh vstoupil do našeho života v postavě Ježíše z Nazaretu – a udělal to proto, aby uskutečnil, co znamená ono žalmistovo *vždyť ty jsi se mnou*. Však si to v evangeliích přečtěte, jak Ježíš podstoupil lidský úděl bez úlev, výjimek a bez usnadnění. (To se dá přečíst a zapamatovat – ale víra je, až když zjistíte, že je tu ten příběh v něčem i pro vás, a když se na něj s důvěrou spolehnete.)

Tak o tohle šlo tomu básníkovi, který ve starověku sepsal písničku o Hospodinu pastýři: abyste si pořídili vlastní zkušenost Boží milosti, a až si jí ve svém životě všimnete (protože ona tam je), abyste měli po ruce vyjádření, které to všechno vystihuje: Vždyť ty jsi, Pane, se mnou.